

«Η Κάθυ και ο ιπποπόταμος» του Μάριου Βάργκας Λιόσα από την ΕΘΑΛ

Σκηνοθεσία: Διομήδης Νικήτας
Σκηνικά - κοστούμια: Πάρης Μεταξάς
Μουσική επιμέλεια: Σάββας Χουβαρτάς
Κινησιολογία: Χλόη Μελίδου
Παίζουν: Έλενα Ευσταθίου, Αντρέας Βασιλείου, Χρυσάνθος Χρυσάνθου, Ερμίνια Κυριαζή.

ΑΠΟ ΤΑ λίγα του Μάριου Βάργκας Λιόσα που έχω διαβάσει είναι φανερό ότι από τους μεγάλους λατινοαμερικανούς πεζογράφους αυτός είναι ο πιο κοσμοπολίτης, ο πιο γοητευμένος από το ευρωπαϊκό πολιτισμό. Ο οίνος των έργων του Μάρκες και του Κορτάσαρ προέρχεται από τους ντόπιους αμελώνες, που βλαστούν, βέβαια, σε παγκόσμια ύψη. Ο Λιόσα όμως έχει για πατρίδα την παγκόσμια λογοτεχνία. Η πραγματικότητα του Περού, γενικά η πραγματικότητα, φαίνεται να μην αντέχει τον ανταγωνισμό της λογοτεχνίας, στην ποσοστιαία σύνθεση της ύλης, που ο Λιόσα μεταπλάθει στα έργα του.

Στα πεζά, στα δοκίμια και τώρα στο θεατρικό του «Η Κάθυ και ο ιπποπόταμος», ο συγγραφέας προσπαθεί να διερευνήσει τη σχέση της ζωής και της τέχνης και τη σημασία που έχει αυτό το μείγμα στην ψυχολογία των ηρώων του, αλλά και ο ίδιος πάντα στέκει σ' αυτό το μεικτό έδαφος. Κατ' ακρίβειαν, το παιχνίδι του ψευδούς που παίζουν η Κάθυ Κέννεντυ και ο Σαντιάγκο, έπαιζε και ο ίδιος ο Λιόσα μετατρέπονται τη δική του ζωή σε τέχνη του λόγου.

Ο λόγος είναι η ύλη, αλλά και ο πρωταγωνιστής του έργου. Στις σκηνές στη «σοφίτα» τα στρώματα της γλωσσικής ψευδαίθησης είναι πολλαπλά. Οι ήρωες κρατάνε διπλό διάλογο στο επίπεδο της «ζωής» και της

«λογοτεχνίας». Πρώτα ο κάθε ήρωας εκφράζει γλωσσικά τα κοινωνικά και τα ψυχολογικά συστατικά της μορφής του. Μετά δομείται το δεύτερο γλωσσικό επίπεδο, όπου οι λογοτεχνικά άτεχνες αφηγήσεις της Κάθυ συγχρόνως μεταγλωττίζονται από το Σαντιάγκο σε επαγγελματικά κλισέ ταξιδιωτικών λογοτεχνικών κατασκευασμάτων. Αυτό το σμίλεμα του ακατέργαστου λόγου είναι συναρπαστικό, όπως και οι εναλλαγές των αλληλοψυχαναλήσεων των δύο κεντρικών προσώπων, με τις αντιπαραθέσεις τους με τις αναμνήσεις και τις φαντασιώσεις τους.

Γνωρίσαμε το έργο αυτό μέσα από την παράσταση της ΕΘΑΛ. Πιστεύω πως ο νεοεμφανιζόμενος σκηνοθέτης Διομήδης Νικήτας κάνει υπερβολικά «πυκνή» σκηνοθεσία. Οργώνει το κείμενο, σκηνοθετώντας την κάθε ατάκα, εφευρίσκοντας τρόπους σκηνικής έκφρασης για πολύ μικρές μονάδες του συγγραφικού λόγου. Αυτές οι πολλαπλές διασπάσεις της δραματολογικής ύλης δημιουργήσαν κάτι σαν αντίθετο ρεύμα, το οποίο εγώ προσωπικά δυσκολεύομουν να διαπεράσω για να φτάσω στο άκουσμα του λόγου του Λιόσα. Πέρα απ

αυτό, δεν έβρισκα τη φόρμουλα της μετατροπής του κειμένου σε θεατρική πράξη, στη συγκεκριμένη υποκριτική манιέρα, στην έντονη σκηνική κίνηση στα αναπάντεχα αντικείμενα του Πάρη Μεταξά. Πρώτα, επει-

δή δεν υπήρχε, κατά τη γνώμη μου, ενιαίος τύπος τις δημιουργικές γραμμές της παράστασης. Έπειτα, ο εμπνευσμένος από τα κλασικά λογοτεχνικά πρότυπα ψυχολογισμός του Λιόσα δε χωρούσε στο ρήχο μοντερνισμό της παράστασης.

Κάτι εντελώς διαφορετικό συνέβαινε στην προηγούμενη παραγωγή της ΕΘΑΛ, στον «Επαγγελματία» του Ντούσαν Κοβάτσεβιτς, όπου οι εύστοχοι βαθιές τομές του σκηνοθέτη Ζλάτικο Πλάκοβιτς έβγαζαν το νόημα έξω μ' ένα έντεχνο εξπρεσιονισμό και οι οδηγίες προς τους ηθοποιούς πρέπει να ήταν πολύ σαφείς, έτσι που το σχέδιο των ρόλων έβγαине καθαρό και εντυπωσιακά ευανάγνωστο.

Ενώ στην «Κάθυ» ελικρινά δεν ξέρω, πως έπαιξε η ομάδα της ΕΘΑΛ, διότι πέρασα την ώρα της παράστασης διαφωνώντας με το σκηνοθέτη ως προς τις οδηγίες του.

Πολλές φορές συμβαίνει να ερχόμαστε στο θέατρο με έτοιμη συνταγή και περιμένουμε από τους συντελεστές της παράστασης να μοιάσουν στα καλούπια που έχουμε φέρει μαζί μας.

Δεν τόκανα στην παράσταση της ΕΘΑΛ πρωτ' απ' όλα επειδή εκεί στην αίθουσα πρωτογνώρισα το έργο. Απλώς διαπιστώνω, πως άλλα μηνύματα έπαιρναν τ' αυτιά μου και άλλα τα μάτια μου.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ